

ŽIVOT SR V ROKOCH 1989 AŽ 2018: Ceny vybraných potravín, tovarov a služieb

Posledná aktualizácia: 16.10.2020 | Počet zobrazení: null

Vydavateľ: null

Dátum publikovania: 15.11.2019

Príloha k TS Ceny a mzdy 1989 až 2018 (zip - 453 kB)

ŠÚ SR prináša celý časový rad vývojacien vybraných tovarov a služieb na Slovensku v priebehu posledných30 rokov v kontexte rastu miezd

Maloobchodné ceny výrobkov či služieb na Slovensku v priebehu posledných 30 rokov zaznamenali dynamický vývoj. Pre zodpovedné porovnanie a vyhodnotenie stavu, do akej miery ceny pre spotrebiteľa narástli je dôležité zohľadniť aj rast príjmov. Hrubá mesačná mzda sa zvýšila zo 104 € v roku 1989 na 1 013 € v roku 2018, čo predstavuje 9,7-násobný rast. Vybrané tovary a služby v maloobchode, ktoré ŠÚ SR monitoruje, zaznamenali rast od 2-násobku až po 28-násobok. Väčšina konkrétnych potravín pritom vykázala nižšiu mieru rastu cien, ako bol dosiahnutý rast hrubých miezd. Základné potraviny, ako napríklad chlieb a mlieko, však zvýšili ceny vyšším tempom.

Vyplýva to z krátko porovnanie cien a miezd od roku 1989 do roku 2018, ktoré pripravil Štatistický úrad SR (ŠÚ SR) s využitím dát Slovenského štatistického úradu a Federálneho štatistického úradu (do roku 1992).

„Pre účely hodnotenia zmien spoločnosti vybral ŠÚ SR zo spotrebného koša 47 položiek, potraviny, predmety dlhodobej spotreby aj niektoré služby, ktorých ceny porovnal v priebehu 30 rokov,“ uviedol Štefan Adamec, riaditeľ odboru cenových štatistik ŠÚ SR.

Pre účely porovnania sa použili ceny zaevidované v januári v roku 1989 a priemerné ceny za jednotlivé roky 1990 až 2018. Zloženie monitorovaného spotrebného koša sa zásadne zmenilo. „Spotrebiteľsi už roky môže vyberať z mnohých variácií a verzii konkrétnych výrobkov s rôznym zložením a vlastnosťami aj v rôzne veľkých spotrebiteľských baleniach. Významne sa rozšíril počet služieb. Najšporovnatelne jednotlivé položky za tak dlhé časové obdobie je veľmi náročné,“ uviedol Štefan Adamec, riaditeľ odboru cenových štatistik ŠÚ SR.

Zmeny cien základných potravín

Základná potravina chlieb zvýšila cenu až 15-násobne. Minulý rok platil spotrebiteľ za kilogram rascového bochníka 1,33 €, kým v roku 1989 to bolo 2,80 Kčs (0,09 €). Bežný rožok spotrebiteľ kúpil v roku 1989 za 40 halierov (1 cent), v súčasnosti je jeho cena 6 centov (0,06 €). Zaujímavosťou je, že rožok vážil v čase Nežnej revolúcie 50 až 70 gramov, dnes je štandardom 40 g. Múka je z pohľadu vývoja cien v priebehu uplynulých 30 rokov drahšia 3-násobne a za kilogram cestovín sa cena zvýšila približne zo 17 centov (5,20 Kčs) na súčasných 1,20 €.

Spomedzi mäsových výrobkov výraznejšie narástli ceny hovädzích produktov, napríklad za 1 kg hovädzieho mäsa zadného aktuálne platil spotrebiteľ v minulom roku 8,23 €, pred tridsiatimi rokmi to bolo 46 Kčs (1,53 €). Zaujímavosťou je, že ceny bravčového a hovädzieho boli v roku 1989 vyrovnané, v súčasnom období je hovädzina výrazne drahšia. Bravčové karé s kosťou bolo minulý rok dostupné v priemere za 4,69 €, v roku 1989 to bolo 46 Kčs (1,53 €), za celé sledované obdobie teda cena tohto produktu vzrástla len 3-násobne. Pri kurčati pitvanom zvýšenie ceny bolo len o 130 %.

Mliečne výrobky v priebehu uplynulých 30 rokov zvýšili ceny najvýraznejšie v rámci porovnania tovarových skupín potravín. Kým v roku 1989 bola cena polotučného mlieka na úrovni 2 Kčs (0,07 €) vlni to bolo 0,74 €. Polotučné mlieko však v období spoločenských zmien v roku 1989 obsahovalo 2 % tuku a dnes sa týmto názvom označuje mlieko s 1,5 % obsahom tuku.

Spomedzi vybraných položiek najvýraznejší skok sa prejavil pri cenách tvarohu, až 24-násobný rast, pričom cena štvrt-kilogramového spotrebiteľského balenia sa v uvedenom období zvýšila z 1,50 Kčs (0,05 €) na 1,18 € v minulom roku. Maslo zdraželo takmer 8-násobne a syr Eidamská tehla 9-násobne.

Chladnička a televízor sú dostupnejšie

Tempo rastu cien pri predmetoch dlhodobej spotreby, napríklad pri bežnej elektronike bolo výrazne nižšie ako tempo rastu miezd. Napríklad cena chladničky s mrazničkou je po tridsiatich rokoch na úrovni necelých 400 € a je len dvojnásobná a cena farebného televízora len 1,5-násobná oproti cene v roku 1989. Kým v čase Nežnej revolúcie za chladničku s mrazničkou bolo treba zaplatiť takmer dva priemerné zárobky, aktuálne je to tretina jedného priemerného mesačného zárobku v SR. Farebný televízor bol vlni dostupný v priemere za 677 €, teda tri štvrtiny priemerného zárobku, pritom v roku Nežnej revolúcie sa zaň platilo 13-tisíc Kčs (432 €). To predstavovalo viac ako štyri priemerné zárobky obyvateľa Československa.

Klasicky sa pre účely zmeny životnej úrovne uvádzajú ceny automobilu. Podľa federálnej štatistickej ročenky sa v roku 1989 platilo za auto 84-tisíc Kčs (2 800 €) a išlo o revolučnú novinku uvedenú na trhu v roku spoločenských zmien - Škodu Favorit. Niekoľko rokov pred spoločenskými zmenami sa sledovala cena modelu Škoda 105L, ktorá dosahovala menej ako 60-tisíc Kčs (2 000 €). V rokoch pred spoločenskými zmenami aj niekoľko rokov po nich sa sledoval v oficiálnych štatistikách len jeden typ najviac predávaného auta. V spotrebnom koši je v súčasnosti 21 modelov ojazdených automobilov a 14 modelov nových automobilov. Zaujímavosťou je tiež, že benzín pri aktuálnej cene za minulý rok bol len 4- až 5-násobne drahší ako v čase spoločenských zmien. Teda jeho cena narástla len polovičným tempom v porovnaní s rastom mzdy.

Nárast cien pri službách bol výraznejší

Zaujímavejší je dlhodobý pohľad na služby v reštauráciách. Ceny kompletného obedového menu v reštauráciách dosiahli za minulý rok hodnotu 3,82 €, čo je 55-násobok ceny roku 1989.

Odoslanie listu v rámci krajiny stojí v súčasnosti 0,50 €, čo je na úrovni 17-násobku ceny spred tridsiatich rokov.

Podobne pánske ostrihanie vlasov v holičstve / kaderníctve je na úrovni 19-násobku cien z roku 1989. Vstupenka do kina s aktuálnou cenou 4,99 € je na úrovni 42-násobku svojho ekvivalentu spred 30 rokov. Jedna noc v hoteli s tromi hviezdami vzrástla 17-násobne na aktuálnych 66 €. Združené poistenie domácnosti má aktuálne približne 12-násobnú cenu voči hodnote z roku 1989.

Cestovné vo vlaku na cestu dlhú 100 km je aktuálne len na úrovni 5-násobku cien z roku 1989, teda výdavky na cestovanie vlakom ukrajujú z príjmov oveľa menej ako v roku 1989.

ŠÚ SR sleduje ceny niekoľko desaťročí

Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚ SR) aktuálne sleduje cca 700 položiek v spotrebnom koši, jeho zloženie každoročne upravuje. Dáta zbiera v 12,5-tisíc prevádzkach obchodov a služieb vo všetkých okresoch SR. Dáta ŠÚ SR sú najreprezentatívnejším dostupným zdrojom z pohľadu dlhodobého zaznamenávania cien tovarov a služieb v SR.

Pre účely porovnania sú použité ceny vykázané za mesiac január 1989, v uvedenom roku boli všetky ceny v maloobchode regulované. Za roky 2018 až 1990 sú uvedené už priemerné trhové ceny kalendárneho roka, vypočítané z mesačných zistení. Od januára 1989 po rok 2009 sú ceny prepočítané aj na eurá podľa výmenného kurzu prijatého pre zmenu slovenských korún na eurá 1 € = 30,126 Sk.

Tretiu novembrovú nedeľu si celé Slovensko pripomenie 30. výročie pádu komunizmu tzv. „Nežnú revolúciu“. ŠÚ SR prináša porovnanie cien z oficiálnych štatistických zdrojov na žiadosť médií.

Vydal:

Štatistický úrad SR
Lamačská cesta 3/C
840 05 Bratislava 45
Slovenská republika

Hovorca:

tel. +421 2 50 236 553
e-mail: hovorca@statistics.sk

Sociálne siete :

Informačný servis:

tel. +421 2 50 236 339
+421 2 50 236 335
e-mail: info@statistics.sk

Upozornenie: Pri uverejnení celej informatívnej správy alebo jej časti prosíme uviesť zdroj informácií Štatistický úrad Slovenskej republiky. Štatistický úrad SR tvorí kvalitné štatistiky užitočné pre spoločnosť podľa 16 zásad týkajúcich sa inštitucionálneho prostredia, štatistických procesov a výstupov podľa Kódexu postupov pre európsku štatistiku.